

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Türkiye ile Belçika arasında tatbikını mümkün kılmak üzere imzalanan Protokolün onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ziraat komisyonları raporları (1/168)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-1676,6-1191

5 . IV . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Türkiye ile Belçika arasında tatbikını mümkün kılmak üzere imzalanan protokolün onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesi ile ilişkileri bağlı olarak sunulmuştur.

Sözü geçen protokolün, 5436 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 29 . III . 1951 tarihli ve 3/12751 sayılı kararla onanmış olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Mer'i 2 Aralık 1948 tarihli Türk - Belçika Ödeme Anlaşmasında kredi* marjı yalnız Belçika lehine olmak üzere tek taraflıdır. Anlaşma hesabının bu yüzden zimmet bakiyesi verememesi, ihracatımızın durgun gittiği mevsimlik devrelerde, disponibilite fıkdanı dolayısıyla, zaman zaman ithalâtımıza da durdurmak gibi memleketimiz için oldukça mahzurlu bir vaziyet ihdas etmekte idi.

30 Haziran 1950 tarihine kadar tiraj haklarıyla bertaraf edilmiş olan bu mahzurlu durum, Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 19 Eylül 1950 tarihinde imzalanması üzerine mezkûr Anlaşma hükümlerine dayanılarak müstakar bir esasa bağlanmak istenmiş ve bu maksatla Paris'te Türk ve Belçika delegasyonlarınca tanzim edilen protokol 19 Şubat 1951 tarihinde Ankara'da Dışişleri Bakanlığı ile Belçika Elçiliği tarafından imzalanmıştır.

2 Aralık 1948 tarihli Türk - Belçika Ödeme Anlaşmasının Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerine intibakı mahiyetinde olan bu protokol, Türkiye'ye ve Belçika'ya, Tediye Birliği Anlaşmasından aldıkları kota hudutları dahilinde birbirlerine karşı borçlanma imkânı tanımakta ve 10 milyon Belçika franklık plâfonu aşan miktarlar için de % 1 faiz vermek esasını sağlamaktadır.

Protokolün 1 neci maddesi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesabının kota hudutları dahilinde zimmet bakiyesi verebileceğine mütaalliktir.

2 neci maddeye göre bu hesap Avrupalılararası Tediye Birliği marifetiyle tesviye edilecektir.

3 neü madde, anlaşma hesabında 10 milyon Belçika frangını geçen miktarlar için mütekebil olarak % 1 faiz esasını kabul etmektedir. Bu faiz prorata temporis olacak, yani işlemiş olduğu nispette tahakkuk ettirilecektir.

4 neü madde, bir hesap devresi sonundaki bakiye Avrupa Tediye Birliğince tesviye edilmezse,

mezkûr bakiyenin borçlu Merkez Bankası tarafından altın veya dövizle ödenmesi sırasında esas tutulacak rayici göstermektedir.

Protokolün 5 nci maddesi, 25 Şubat 1950 Protokolünü ilga etmekte, 6 nci madde yeni Protokolün 2 Aralık 1948 Türk - Belçika Ödeme Anlaşmasını tadil eden hükümlerinin hududunu tesbit etmekte ve nihayet, 7 nci madde gerek yeni protokolün gerek 2 Aralık 1948 Anlaşmasının mer'i hükümlerinin şumulünü tâyin eylemektedir.

Mütekabiliyet esasına dayanan yeni anlaşma, mer'i 2 Aralık 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasında derpiş edilmiş olan tek taraflı kredi marjı sisteminin mahzurlarını bertaraf etmesi itibariyle menfaatlerimize uygun mütalâa edildiğinden, ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/168

Karar No. 28

16 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Türkiye ile Belçika arasında tatbikını mümkün kılmak üzere imzalanan protokolün onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısıyla gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlıklarından Dışişleri Komisyonuna havale edilmiş olmakla komisyonumuzun 25 . IV . 1951 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin huzuriyle incelendi.

Sözü geçen protokolün 5436 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 29 . III . 1951 tarihli ve 3/12751 sayılı kararla onanmış olduğu görülmüştür.

Komisyonumuz yaptığı görüşmeler sonunda kanun tasarısının millî menfaatlerimize uygun

olduğu neticesine varmış ve tasarıyı aynen kabul etmiştir.

Adı geçen tasarı ve ilişkileri havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Başkanı
İzmir
V. Mentek

Bu R. Sözcüsü
Denizli
A. Çobanoğlu

Kâtip
Denizli
A. Çobanoğlu

İzmir
A. Başman

İzmir
C. Tunca

İmzada bulunamadı

Ankara
S. M. Arsal

Samsun
F. Kesim

Seyhan
R. O. Arık

İmzada bulunamadı

Trabzon
H. Saka

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/168

Karar No. 28

1. VI. 1951

Yüksek Başkanlığa

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Belçika ile Türkiye arasında tatbikini mümkün kılmak üzere imzalanan Protokolün tasdikına dair Kanun tasarısı, gerekçesi ve ekleri 23. V. 1951 Çarşamba günü alâkalı bakanlıklar mümessillerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik edilmiş ve yurt menfaatlerine uygun olduğu müşahede edilerek tasarı ttifakla aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince kanun tasarısı ve ekleri Yüksek Meclisin tasdikına arzedilmek üzere ilişik olarak sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı

Erzurum

Said Başak

Sözcü

Bahçesir

Enver Güreli

Kâtip

Ankara

Saâhattin Benli

Afyon Karahisar

Gazi Yiğitbaşı

İstanbul

B. Nedim Göknel

Kastamonu

Şükrü Kerimzade

Kütahya

Mecdet Alkin

Sivas

Hüseyin Yüksel

İmzada bulunamadı

Afyon Karahisar

Süleyman Kerem

Ankara

Hamdi Bulgurcu

Kars

Fevzi Aktas

İmzada bulunamadı

Kocaeli

Ekrem Alican

Kütahya

Ahmet Kavuncu

İmzada bulunamadı

Trabzon

Cahid Zamangil

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Türkiye ile Belçika arasında tatbikini mümkün kılmak üzere imzalanan Protokolün onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 19 Eylül 1950 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması hükümlerinin Türkiye ile Belçika arasında tatbikini mümkün kılmak üzere Paris'te parafe edilip 19 Şubat 1951 tarihinde Ankara'da Dışişleri Bakanlığı ile Belçika Elçiliği arasında imzalanan Protokol kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Ekö. ve Ticaret Bakanı

Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı

R. S. Burçak

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı

H. Özyörük

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı

İşletmeler Bakanı

Hakkı Gedik

2 ARALIK 1948 TARİHLİ TÜRKİYE - BELÇİKA ÖDEME ANLAŞMASINA EK PROTOKOL

Türkiye Hükümeti ve gerek kendi adına gerek Lüksemburg Hükümeti adına hareket eden Belçika Hükümeti,

2 Aralık 1948 tarihli Ödeme Anlaşmasının tatbikatı neticesi, Belçika Millî Bankası defterlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası namına açılan hesabın zimmet bakiyesi arzedemiyeceğini göz önünde bulundurarak,

Ve her iki Hükümetin de âzası buldukları bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin kurulmasına mütedair Paris'te 19 Eylül 1950 tarihinde imzalanan Anlaşmanın - ki, aşağıda A. T. B. Anlaşması diye anılacaktır - hükümlerinin iki memleket arasında, tatbikını sağlayabilmek için işbu prensibe lüzumlu intibak tedbirleri ilâvesinin yerinde olacağını müşahade ederek,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

1. A. T. B. Anlaşması Türkiye ve Belçika için mer'î olduğu müddetçe, Belçika Millî Bankası, 2 Aralık 1948 tarihli Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının 5 nci maddesi hükümlerine aykırı olarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından kendisine gönderilen tediye emirlerini, velevki bu emirlerin ifası kendi defterlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesabını borçlu kılmayı intaç etse bile, ifa edecektir.

Bununla beraber, bu hüküm ancak A. T. B. Anlaşmasının 8 nci maddesinde tesbit edilen hudutlar dâhilinde tatbik olunacaktır.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesabının matlup veya zimmet bakiyesi A. T. B. Anlaşması hükümleri mucibince Avrupalılararası Tediye Birliği delâletiyle tesviye edilecektir.

3. Her hesap devresi sonunda, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Belçika Millî Bankası nezdinde açılmış bulunup 2 Aralık 1948 tarihli Tediye Anlaşmasının 2 nci maddesinde istihdaf edilen hesabın zimmet bakiyesinin 10 milyon Belçika frangını geçen miktarları için senede % 1 «pro-rata temporis» faiz ödiyecektir.

Her hesap devresi sonunda Belçika Millî Bankası, Belçika Hükümetinin ajanı sıfatiyle, mezkûr hesabın matlup bakiyesinin 10 milyon Belçika frangını geçen miktarları için senede % 1 «pro-rata temporis» faiz ödiyecektir.

4. Bir hesap devresi sonunda gözüken bakiye, A. T. B. Anlaşmasında veya bunun işlemlerini tanzim eden veya edecek olan directive'ler veya kararlarda tesbit edilen mühletler içinde, Avrupalılararası Tediye Birliği tarafından her hangi bir sebeple tesviye edilmezse, mevzuubahis bakiye, borçlu Merkez Bankası tarafından Belçika frangi ile A. T. B. Anlaşmasının 26 a maddesinde derpiş edilen hesap parası arasında bakiyenin tekevvün ettiği hesap devresi zarfında mevcut rayiç üzerinden derhal altın veya alacaklı Merkez Bankası tarafından kabul edilecek dövizle ödenecektir.

İşbu ödeme alacaklının kabul ettiği bir dövizle yapıldığı takdirde, ödeme iki Merkez Bankası tarafından mutabık kalınacak kurs ve şartlara göre olacaktır.

5. 2 Aralık 1948 tarihli Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasına ekli 25 Şubat 1950 tarihli Protokol hükümleri ilga edilmiştir.

6. İşbu Protokol hükümleri tatbik mevkiinde kaldığı müddetçe, bu hükümler, işbu protokolle ve bahsi geçen 2 Aralık 1948 tarihli Anlaşmada benzeri meselelerde istihdaf edilen bütün hallerde, mezkûr 2 Aralık 1948 tarihli Anlaşma hükümleri yerine kaim olacaktır.

7. Gerek işbu protokolün gerek 2 Aralık 1948 tarihinde Roma'da imzalanmış Tediye Anlaşmasının hükümleri bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin kurulmasına mütedair anlaşmadan ve işbu son anlaşmanın tatbikatından olarak ileride alınabilecek kararlardan doğacak hak ve vecibelerin tahdit veya tenkisini istihdaf etmezler.

Ankara, 19 Şubat 1951

Türkiye Hükümeti adına
Fatin Rüştü Zorlu

Belçika Hükümeti adına
S. Halot